

Bogdan Kupis

Sprawozdanie z posiedzenia zespołu katedry apologetyki ATK

Collectanea Theologica 27, 162-164

1956

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

COMMUNICATA

SPRAWOZDANIE Z POSIEDZENIA ZESPOŁU KATEDRY APOLOGETYKI ATK.

Dnia 20 XI 1956 r. odbyło się kolejne zebranie zespołu katedry apologetyki pod przewodnictwem ks. Rektora W. Kwiatkowskiego, kierownika katedry. W zebraniu udział wzięli: ks. dr W. Dudek, ks. dr Wł. Hładowski, mgr B. Kupis, ks. dr A. Kwieciński, ks. dr Wł. Miziołek, ks. dr S. Olejnik, ks. dr R. Paciorkowski, ks. dr W. Pietkun.

Referat pt.: Osobowy charakter przeżycia religijnego w świetle niektórych zbieżnych wyników psychologii — i socjologii religii, wygłosił ks. dr Dudek. Referat obejmował trzy punkty:

1. W punkcie pierwszym omówione zostały założenia metodologiczne psychologii — i socjologii religii. Błędem jest przenoszenie metod psychologii religii do badania zjawiska religijnego przez socjologię religii. Psychologia bowiem religii rozkłada przeżycie religijne i nie jest w stanie ująć jego witalnej całości. Jeśli zaś chodzi o socjologię religii, to sytuacja przedstawia się jeszcze gorzej. Socjologia dotychczas nie określiła swego przedmiotu i swej metody. Starsza socjologia w ogóle przekreśliła transcendentność religii. Obecnie dopiero zaczyna doceniać się znaczenie zjawiska religijnego jako zjawiska kulturowego i za przedmiot badań bierze się najbardziej pełne zjawisko religijne, religię chrześcijańską. Psychologia i socjologia religii przechodzą obecnie na płaszczyznę bardziej ogólną, fenomenologiczną.

2. W drugim punkcie referatu omówione zostały wyniki psychologii — i socjologii religii w badaniach nad osobowym charakterem przeżycia religijnego. Psychologia religii stwierdza, że przeżycie religijne jest przeżyciem jak najbardziej zamkniętym, osobowym, ogarniającym całego człowieka, jest przeżyciem skierowanym intencjonalnie ku przedmiotowi, bez czego byłoby pozbawione swej treści. Socjologia religii potwierdza osobowy charakter przeżycia religijnego, wskazując na korelat dechrystianizacji i kryzysu osobowości ludzkiej. Tam, gdzie występuje zanik życia religijnego, tam też następuje zahamowanie rozwoju osobowości ludzkiej. I odwrotnie, rozwój osobowości sprzyja rozwojowi życia religijnego. Cały układ zespołów kulturowych złożył się na zjawisko antyteizmu mas. Sprzyjało temu oderwanie ludzi od ich naturalnego podłoża, emigracja, technicyzm. Środki zaradcze muszą być środkami trafiającymi do osoby ludzkiej: kultura miłości, przewyciężenie inercji duchowej.

3) W trzecim punkcie omówione zostały rysy zbieżne psychologii — i socjologii religii. Są one następujące:

a) Funkcja intelektualna wyodrębnia przeżycie religijne od innych przeżyć irracjonalnych.

b) Przeżycie religijne określa swój przedmiot w kategoriach wartości absolutnej. Wymaga dla siebie odpowiedniej atmosfery, szacunku.

c) Przeżycie religijne wykazuje dynamizm do wzbogacenia treści, jest władcze w stosunku do innych zjawisk.

W dyskusji zabrali głos:

1. Ks. W. Kwiatkowski podkreślił wagę opracowania tematu nie poruszanego dotąd na naszym terenie. Temat nadal czeka na pełniejsze opracowanie z uwzględnieniem najnowszej literatury przedmiotu.

2. Ks. Wł. Miziołek zwrócił uwagę na fakt, iż wyniki socjologii religii nie są jeszcze jednoznaczne. Religia bowiem jest przede wszystkim zjawiskiem ściśle indywidualnym. Wobec tego wyniki socjologii pokrywają się często z wynikami psychologii religii. Ważną jest rzeczą, by ustalić właściwy

przedmiot socjologii religii oraz ustalić metodę badań. Nie jest słuszne zajmowanie się wszystkimi religiami bez podkreślenia zasadniczej różnicy, jaka istnieje między religią chrześcijańską a innymi religiami. Dotychczasowa socjologia religii przyjmowała bez ograniczeń zasadę ewolucji i przekreślała pierwiastek nadprzyrodzony w religii. Wydaje się, że obecnie badania socjologii, a zwłaszcza socjologii religii chrześcijańskiej, unikają starych błędów i ze spodziewać się można wkrótce bardziej jednoznacznych wyników.

3. Ks. W. Pietkun poruszył trudne zagadnienie normy, jaką dla katolickiego socjologa religii stanowi dogmat wiary katolickiej. Po wypowiedziach innych uczestników posiedzenia doszedł do wniosku, że dogmat stanowić może jedynie normę negatywną. W przeciwnym razie socjologia religii nie mogłaby być nauką niezależną.

4. Ks. Wł. Hładowski, nawiązując do pierwszego punktu referatu, dotknął kwestii stosunku dwóch funkcji przeżycia religijnego: intelektualnej i jaźniowej.

5. Mgr B. Kupis podjął myśl ks. Hładowskiego. Zagadnienie stosunku dwóch funkcji, pozornie jasne i zrozumiałe, wymaga poważniejszego opracowania. Wszyscy nawiązują do Girgensohna, ale to nie wystarcza. *Der intuitive Gedanke* Girgensohna nie jest jednoznaczny i nie może uchodzić za dowód istnienia pierwiastka intelektualnego w przeżyciu religijnym.

6. Ks. R. Paciorkowski wskazał na konieczność dokładnego rozgraniczenia w referacie zakresu badań psychologii — filozofii — i fenomenologii religii, których osiągnięcia zostały omówione. Ponieważ socjologia religii interpretuje fakty religijne w świetle filozoficznym, względnie światopoglądowym, należałoby uwzględnić raczej socjografię religii z jej wynikami, ustalonymi w oparciu o krytycznie udokumentowane fakty religijne (Hasenfuss).

Po wyjaśnieniach referenta, który poruszył szereg zagadnień wymagających rozszerzenia płaszczyzny dyskusyjnej, zgłoszono na jedno z najbliższych posiedzeń zespołu katedry apologetyki referat pt. *Osobowa struktura aktu religijnego*.

Bogdan Kupis